

BÁCSKAI HÍRLAP

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI LAP.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 4 kr.
Hétfői szám 2 kr.

Nyilttár soronkint 20 krajczár.

Szerkesztőség:

Kossuth utca Vojnich-palotában

Megjelenik minden hétfőn délben, szerdán, pénteken és vasárnap reggel.

Dr. CSILLAG KÁROLY

Felelős szerkesztő:

Főmunkatársak:

Dr. RÉVÉSZ ERNŐ
KONDOR OTTÓ

Társzerkesztő:

Dr. BLAU GÉZA

Hirdetési díjak:

a 16 részre felosztott oldalon
egy hely — a 30 kr kintstári bé-
lyegilletékek egygyütt — 1 frt.
1/4, 1/2 vagy egész óvi hirdetések-
nél árkedvezmény.

Kéziratok nem adnak vissza

Kiadóhivatal:

Kossuth-utca Vojnich-palotában

Helfy Ignác

(1832—1897.)

Mély megilletődéssel vette tudomásul az egész ország a szomorú és lesújtó hírt, hogy Helfy Ignác orsz. képviselő, a magyar közelet egyik legkiválóbb alakja meghalt.

Minden magyarnak, a ki az ő nevét ismerte, volt egy könyve, a melylyel a lesújtó halálhírt fogadta és nemcsak az országos párt, amelyhez tartozott, nemcsak elváratai és jóismerősei siettek a ravatalhoz, a melyen a nagytehetségű és nagymultu ember feküdt, de osztatlan részvét nyilvánul az egész országban a nagy halott iránt.

A jellem puritánságának, az őnzetlen közügynek egyik hatalmas oszlopa dől arra a ravatalra, melyet virágokkal díszít fel a hazafiai kegyelet, ahol örök álmát alussza Helfy Ignác nemcsak politikai, de az egyéni függetlenségnek is egyik legkiválóbb harczosa.

De minden halotti beszédnél szebben hangzik az a beszéd, amelylyel a Ház elnöke Szilágyi Dezső, a nagy halottat elbucsuztatta és amelyet ideigatunk:

T. ház! Azon mély részvétnél fogva is, melylyel egyik képviselőtársunk szenvedései, a ház minden tagja kísérte, bizonyára meg-

illetődéssel fog értesülni Helfy Ignác képviselőtársunk elhunytáról.

Halálával megint azoknak úgy is igen gyér sora ritkult meg, akik alkotmányunk újból hatályba lépte idejétől fogva a háznak tagjai voltak és akiknek neve és működése össze van forrva a magyar képviselőházban fölmerült küzdelmekkel és e ház eredményekben gazdag működésével.

Elhunyt képviselőtársunk odaadó buzgalommal csüggött hazáján, fiatalkori idealjain és meggyőződéséhez képest belföldön és külföldön tollal és szóval soha nem szünetelve híven szolgálta az ügyet, melytől hazájának fölvirágzását várta. Szerény és konziliáns egyénisége vitte reá, hogy az ellenkező álláspontok iránt méltánnyal viselkedett s más nézetűek irányában az érdem és talentum elismerését soha meg nem tagadta. Az ügy iránti buzgalom és odaadás készítette, hogy midőn meggyőződésével megegyezett, megtalálta a közös alapot, melyen a házra nézve üdvös alkotásokat létrehozni vélt és azokat tevékenyen elő is mozdította. Mindezek kétségkívül meg fogják őrizni a ház emlékeztében az ő képét.

Azt hiszem, t. ház, hogy a ház akaratát fejezem ki, midőn ily hosszú működés, annyi lelkesedéssel megfutott pálya után — mert ő fiatalkori lelkesedésének frissességét és melegségét késő koráig megőrizte — a ház részesíti őt abban az elismerésben, hogy emléket jegyzőkönyvbe iktatja s érdemei elismerésül egy ravatalára teendő koszorúval tiszteli meá. (Általános élénk helyeslés.) Egy-

szersmind kérem a ház fölhatalmazást arra is, hogy a ház érzelmeit az elhunyt özvegye előtt tolmácsolhassam. (Élénk helyeslés.)

Helfy Ignác Szamosujvárt született 1832-ben. A függetlenségi harcz alatt és után szerény irodalmi foglalkozással töltte el idejét. Később Bécsbe ment s ott baccalaureátus lett a bölcsészeti szakban. Majd kiment Olaszországba, a hol mint nevelő, tanár és hírlapíró szerepelt. Kossuthal csakhamar megismerkedett és nagy tisztelője és bizalmas embere is lett. Kossuthnak a dunai konföderációjára vonatkozó terve először az ő közvetítésével látott napvilágot. 1868-ban hazajött, s azonnal megválasztatván képviselőnek, egy ideig a Magyar Ujságot szerkesztette. Hazajövetele után mindig tagja volt az országgyűlésnek. 1892-ben az általános választások alatt kisebbségben maradt, de az új országgyűlés után a szentgotthárdi kerület adott neki mandátumot. A mostani országgyűlésen újra régi kerületét, a szegvárit képviselte, de annak a munkálataiban már nem igen vett részt. A parlament legszorgalmasabb, legmunkásabb tagjaihoz tartozott. Csaknem minden nagy kérdésben felszólt s ha szónoki sikerei nem is voltak, mindig figyelmesen hallgatták igaz meggyőződésből fakadt nézeteit. A szélsőbalnak „pénzügyi kapacitása” volt s a budgetvitákat az előadó fejtegetései után az ő tartalmas, szakavatott beszédei nyitották meg amelyekben azonban inkább a politikai rész dominált.

Helfy Ignác Kossuth Lajosnak leghívebb, legkedveltebb embere volt. Együtt

TARCSA.

Erkölcstelen történet.

A „Bácskai Hírlap” eredeti tárczája.

Nem Szabadkán esett meg, hanem Zomborban. Ámbár ha Zomborban mesélném el, akkor azt mondanám, nem Zomborban történt, hanem Szabadkán. És akkor talán közelebb járnék az igazsághoz, mint most.

Bizonyos egyébiránt, hogy a történet valódi. Dokumentumai vannak: két kisírt, szép asszonyi szem és egy kihaladt — nadrág. (Bocsánatot kérek a szóért; én annak oka nem vagyok, hogy a hazai szabóipar oly kevéssé alkalmas a tizenkilencedik század uralkodó eszméinek a befogadására, hogy erre az öltözék darabra ildomosabb szót nem tudott találni.)

Danszki Péternek csinos felesége van. Nem tudom, jó lesz-e elárulni, hogy Danszki Péternek mi a foglalkozása, mivel ezen tényleg és valósággal megtörtént esetet olyatánképp szeretném valahogy előadni, hogy rá ne üsmerjenek, mert én nem akarnék okot szolgáltatni, hogy a kihaladt nadrág előtt említett ét, szép, asszonyi szem újra legyen sírva. k

Danszki Péterrel ennél fogva csak annyit mondhatok el, hogy városi tisztviselő. De ha önöknek történetesen jobban esnék, ha gymnasiumi professzor lenne, azt is ráhagyom. Végtére az eset nem rontja a nyugdíjkepeséget; viszont tagadhatatlan, hogy ha az embernek szép asszonyfelesége van, óvakodnia kell attól, hogy időnap előtt nyugalomba leivánozzék.

Ezen fölülleges kitérés után (amelyet az olvasásban hiba nélkül átgörhettek) visszatérek a két, szép, asszonyi szemre, amely ki volt sírva.

És pedig az okért, mivel a Danszki Péterné legjobb barátja bizodalmasan s csupa merő jóindulatból elmesélte nekij a városban terjedő azt a pletykát, hogy amíg a férj (tudnillik Danszki Péter) az »Oroszlán«-ban (vagy a »Bárány«-ban?) kvaterkázgat esténkint, vigasztalója akad a szép menyecskének. A minap is úgy éjfél tájt látták őt — igenis, látták — az ablakon bemászni.

A Danszki Péterné két szeme ezért volt kisírva.

Elbeszéltem én most — ahogy a vezércikk

író urak mondják — az éremnek a másik oldalát.

Danszki Péter könnyelmű fráter és ha abban a pletykában volna valami, cseppet sem sajnálnám: úgy köll neki! Akinek szép felesége van, az tartsa otthon az orrát s ne kvaterkázék fél éjszakánként sem az Oroszlánban, sem a Bárányban.

Az van ugyanis benne, hogy a multkor a kompánia kissé benyakalt. Danszki Péter a többi között. Minél fogva a díszertálás végén valamelyes akadékká járt a felöltőjét kiválógatni a többi közül. Azonban ráakadt mégis, csak csupán valamicskével mintha szűkebb lenne.

Mintha szűkebb lenne, ezt elejétől fogva sejtette és amint a kiskapu elé ért, megbizonyosult felőle, hogy nincs a belső zsebében a kulcs.

— A Zebedeussát!

Igy, vagy ilyenféleképp fakadt ki Danszki Péter. Tökéletesen tisztában volt vele, hogy kulcs nélkül ki nem nyithatja a kaput és a borizú filozofijával kisütötte azt is, hogy ha becsöngtet: a felesége elől nem lehet egy-két órát elfülleneni.

— Üsse a káposztáskó azt a Katit, mért

élt vele a száműzetésben sokáig; és azután, hogy hazajöhettek a száműzöttek, hazajött Helfy is, s hazajövén, elhozta magával nagy lángoló szeretetét Kossuth Lajosnak nemcsak elvei, hanem személye iránt is. Nem mult el esztendő, hogy fel ne kereste volna az ő rajongva szeretett kormányzóját. És sűrűn érkeztek a turini nagy ember levelei, amelyekben a messze idegen országból, barátja nevére címelve, szólt a magyar nemzethez. Helfy Ignác volt a közvetítője Kossuth üzeneteinek hosszú éveken keresztül.

Helfy hazatérése után a közgazdasági téren is tevékenyen munkálkodott es igazgatósági tagja volt a Ganz-féle vasgyár részvénytársaságnak. Kisfaludy-utcai házában és Fehérvári-utli csinos villájában tekintélyes vagyona maradt.

Nyugodjék békében es háborítlanul azon nagy lelkekkel együtt, akik a haza ügyének fáradhatlan munkássága es önzetlen odaadása közepette nagygyá igyekeztek tenni a hazát!

Botrány a villanyoson.

Édes mindannyiunk örömmel vettük tudomásul azt a hirt annak idején — egy pár héttel ezelőtt — hogy a villanyvasut megindították, s közlekedési eszközünk szaporodott a jelen század legzseniálisabb közlekedési találmányával. Összeült a város színe-java örömlakomára, éltették ott a feltalálót, a vállalkozót s az egész világot. Ez az örömlakoma, a mely a palicsi vendéglőben zajlott le, egyszersmind a jövőben agyongázolandó emberiség gyászos kimúlása fölötti halotti tornak is vehető.

Hogy a mi villanyvasutunk a jelen körülmények között öldöklő eszköz is leend a jövőben, annak hebizonyítására elegendő annak az esetnek a felemlítése a mely f. hó 12-én esti 10 óraker történt.

Háromnegyed kilenczker indult el a palicsi végállomásról az 5 ik számú villanykocsi teljesen üresen. A második megállóhelyen felszálltak a kocsira Scozza Zoltán es annak családja, hogy a városban levő lakásukba térjenek. — Alig indult el azonban a kocsi amidőn a kalauz — a ki tökréseg volt —

hogy máma éppen eszébe jutott bezárni a kaput!

Máskor megesett, hogy nyitva érte; mikor a saját felöltője helyett nem a másét szedte magára. (Meg kellene azt rendőreleg titáni, hogy a Sonnenberg két egyforma felöltőt csináljon!)

Igy, vagy ehhez hasonló mód tüprengett Danszki Péter.

— Üsse meg a káposztáskő azt a Katit! Azaz: dehogy üsse, dehogy! Hiszen a vizitt szoba ablakát nyitva felejtette. Ezért a Mátyási vásárker perezentet kap.

Danszki Péter nem lévén osztrák generális: teketóriázás nélkül tisztában volt magával.

Nem vagyok barátja a szószaporításnak; bemászott az ablakon.

Ezen mivelet közben hasadt ki a nadrágja es azt látta meg a tulsó oldalról valaki.

A Danszkinét tehátn, a kinek kár vörösre sirmi a két, szép szemét, többet ne merje gyanuba venni senki. Önök uraim, pedig szemeljék ki a korcsmában nagyobb ovatossággal a felöltőjüket, mert az nem mindennapi szerencse, hogy a vizitt szoba ablakát a Katik nyitva felejték. Pláne mióta a huszárokat elvitték a városból.

Telecskai Balázs.

öntudatlanul kihajolt az ajtón olyannyira, hogy majdnem kiesett a robogó kocsiából. A kocsivezető — a ki szintén illumiált állapotban volt — idejekorán visszarántotta. A kocsiban levő Scozza Zoltán látva a személyzet ittas állapotát, a kalauzt a kocsiába akarta beküldeni, a ki azonban a helyett, hogy a jó tanácsra hallgatott volna, Scozzát torkon ragadta. A hatalmas termetű tüzoltófóparancsnok tehetlenné tette a részeg embert, s a villanytelepre érve jelentést tett az ott levő kocsimesternek. A dühös kalauz azonban nem fogadott szót a parancsnak, mely őt leszóllította a kocsiról, hanem feleletül torkon ragadta a kocsimestert is. — Rendőrség az egész környéken nem volt látható, s az egész társaság kénytelen volt a részeg embert villanyoson beszállítani a városba, a ki ittas állapotában a táskájában levő pénzt, a melyet napközben bevett, az uton marokszámra szórta ki az ablakon. — A nemzeti szálló előtti megállóhelyig szerencsésen meg is érkeztek, a hol végre a társulat egyik mérnöke erélyesen lépett fel az ittas es éktelen lármát előidéző kalauz ellen, a ki mindenek daczára ellenszegült. Az időközben elősietett két rendőrenek végre sikerült Gyenes Pált — az ittas kalauzt — bevonszolni a rendőrségi őrszobába.

Csak isten óvta meg mindazon járókelőket a végveszélytől a kik hétfő este 10 óraker a villanyos sinek mentén igyekeztek kitűzött czéljuk felé.

Képzeliük el a helyzetet a mikor a villanyos kocsi vezetője es kalauza egyaránt a bortól lerészegedve, egy villanykocsival Palicsról — a városba berobog.

Hány eshetőség sorolható fel ez esetben a mely végzetessé válhat számtalan emberre nézve, a kik gyanuatlanul haladva a sinek közelében egyszerre a robogó kerekék alá kerülnek s ott lelik ha nem is szomorú halálukat de mindenesetre egy baleset szomorú következményeit.

S miért?

Azért mert a villanyvasut igazgatósága félvállról veszi kötelességét, s a kezdet nehézségeivel küzdve hiányos személyzettel hoz forgalomba egy ép oly hasznos mint veszélyes közlekedési eszközt.

Kérdjük a villanyvasut igazgatóságától hány ellenőr van naponta szolgálatban, a kiknek kötelességük a kalauzt es kocsivezetőt ellenőrizni?

Megadjuk mi rá a feleletet — egy! —

Kérdjük továbbá azt is hogy ha a vasut mentén (mint Bpsten is) több ellenőr lenne alkalmazva, előfordulhatna es az az eset hogy egy kalauz vagy kocsivezető leigya magát a sárga földig, s veszélyeztesse ezáltal a város közönségének életbiztonságát.

Felhívjuk ennek folytán a villanyvasut igazgatóságát aziránt, hogy személyzetét azonnal szaporítsa a kellő számra, s vonja őket a legszigorubb rendszabály alá, mert csakis egy oly rendszabály életbeléptetése fogja visszatartani a vasuti személyzetet a vétkes mulasztásoktól es könnyelmű szolgálatlenségéstől.

Felhívjuk fenti sorainkra a főkapitány es az összes illetékes forumok figyelmét a villanyvasuti óminozus állapotra, mely Szabadka város közönségének életbiztonságát minden pillanatban veszélyezteti.

Különfélék.

— Haász József műszaki tanácsos f. hó 12-én Temesvárról városunkba érkezett az itteni templomok es kórházak megvizsgálása végett.

— **Meghívó.** Szabadka szab. kir. város izr. hitközsége f. évi október hó 17-én d. u. 3 óraker az izr. szentegylet nagyteremben nagygyűlést tart. Tárgy: a templomépitő bizottság által készített es a közgyűlés által elfogadott templomépitési tervek es módoszatok bemutatása. Geiger A. Mór hitk. elnök.

— **Diszokmány.** A szabadkai önkéntes tüzoltótestület f. hó 11-én adta át küldöttségileg Schmausz Endre főispán es Mamusich Lázár polgármesternek a testület által készített s a város színeit viselő táblába köttetett impozáns diszokmányt, melylyel a szab. önk. tüzoltótestület örökös tiszteletbeli tagjaivá jettek a f. évi február hó 14-én tartott közgyűlésen megválasztva. A harmadik diszokmányt a testület f. hó 17-én fogja ugyan csak küldöttségileg ifj. bajsai Vojnits Sándor megválasztott tiszteletbeli tagjának ünnepélyesen átadni.

— **Lapunk** legutóbbi számában közöltük azon hirt, hogy Tormay min. tanácsos 11-én jön le városunkba az építés alatt levő földmivesiskola megtekintése czéljából. Mint értesülünk Tormay min. tanácsos közbejött akadályok miatt csak ma f. hó 14-én érkezik városunkba.

— **A gyűlölt himnusz.** Az egész országos közvéleményt befjárta annak a „csendes botránynak“ a hire, mely szerint Mamusich Mátyás es a vele együtt czelebráló papok a templomban, mind egytől egyig **megszöktek a magyar himnusz elől.** Történt pedig ez október 4-én, azon hálaadó istentisztelet alkalmával, a mikor a mi hazafias közönségünk is a templomban ünnepelte királyát. Daczára annak hogy, különösen Mamusich Mátyásnak e téren már évekkal ezelőtt tanusított himnuszgyűlölete es üldözése folytán az országos közvélemény e miatt a bazafiatlanság vádját reájuk sütötte, **eszükbe sem jutott egy szóval sem ez ellen tiltakozni,** napirendre térnek fölötte es hallgatólag megerősítik azt, hogy a magyar nemzet legnagyobb szentségét a templomban megszegyenítették, hogy a „Himnusz“ a leghitványabbul megsértették. Mindezekre egy betűvel sem felelnek, sem Mamusich Mátyás, sem az akkor celebráló pap urak, sem az „Alapítók“ felelős szerkesztője, hanem ahelyett belekötnek abba, hogy a mi lapunknál még zsidó munkatársak is vannak, es a lapjuk irányának megfelelő csendes es náluk már megszokott kronikus butaságban sinlődő, egy antisemita naptárból kiszedett hepp heppes cikket közölnek a zsidókról. Mi e téren nem tudjuk őket követni es különben is nagyon kellemetlen lenne közülük többekre nézve a nyilvános trakta es ezuttal még csak arra kérjük őket, sziveskedjenek válaszolni, **mért szöktek meg a magyar himnusz elől es mért nem czáfolják meg az arról szóló híreket** es ha már cikket irnak arról, hogy „Tanuljunk egyet mást a zsidóktól“ — mért nem tanulják meg azt is, hogy minden ember, aki es hazában van, akár zsidó akár keresztény pap, első sorban legyen magyar, **a nemzet hagyományát lábbal ne tapossa,** mert ha azt teszi, akkor méltó arra, hogy utálattal forduljon el tőle mindenki.

— **Eltűnt arany óra.** Özv. Lénárd Máténé házába a legveszedelmesebb tolvaj felszkelte meg magát, a házitolvaj. A uapokban ugyanis a ház urnője azon szomorú tapasztalatra jutott, hogy értékes arany órája, rubin kövekkel kirakott

női arany mellűje s egy egész halmaz drága fehérneműje a melybe B. N. monogram volt hímveze, eltűnt. Hogy ki a tettes, azt a rendőrség már szorgosan kutatja s ha az ékszerék nem is, de a finom fehérnemű bizonyára árulója lesz a jó ízlésű tolvajnak.

— **Személyváltozások a megyénél.** B. Bodrogh vármegye legutóbbi törvén- közgyűlésén Dr. Csernus Pál I. alügyész, Dr. Matzitz Pál vár, tanácsnok II. alügyész, Blumenthal Károly I. Kleiner Lajos szolgabíróvá II. aljegyzővé továbbá Lichtnekert József palánkai szolgabíróvá választott meg.

— **A zentai ált. takarékpénztár** ügyészi állására, mely Mikosevits József elhalálása következtében megüresedett, Dr. Spitzer Mór ügyvéd választott meg.

— **A Zombor-apatini villamos vasutra** október hó 22-én megtartják a közigazgatási bejárást. A kereskedelmi miniszter ez alkalommal Papp Árpád miniszteri titkár képviseli.

— **Vármegyei közgyűlés.** Bács-Bodrog vármegye törvényhatósági bizottsága f. évi október hó 5-én és 6-án rendes közgyűlést tartott, mely közgyűlésen a következő ügyek kerültek tárgysorozat alá: Ó-Morovicza községének határozta a fogyasztási adó ellenőr állásában való meghagyása iránt. Tudomásul vettett. Szeghegy község képviselőtestületének határozata a kenderászatú építése érdekében kötött vállalati szerződés jóváhagyása tárgyában. Jóváhagyott. Ugyanannak határozata a kenderászatú építendő zsilip költségeinek fedezete tárgyában. Jóváhagyott. Szeghegy községének szabályrendelete kender áztatási díjak mennyisége, beszedése és mikénti kezelése tárgyában. Feloldatott. Bajsa község képviselőtestületének határozata a „Vojnich Szemző Jozefa-féle” alapítvány jóváhagyása tárgyában. Jóváhagyott. Ó-Morovicza község képviselőtestületének határozata a községi tanítók napidíja és fuvar-költsége tárgyában. Jóváhagyott. Pacsér község képviselőtestületének határozata az italmérsi és fogyasztási adókezelők fizetésének felemelése tárgyában. Feloldatott. Bajsa község képviselőtestületének határozata a tanítók nyugdíja tárgyában. Jóváhagyott. Hegyes község képviselőtestületének határozata ugyanezen tárgyban. Jóváhagyott. Csantavér község képviselőtestületének határozata ugyanezen tárgyban. Jóváhagyott. Pacsér község képviselőtestületének határozata a községi irnok fizetésének felemelése tárgyában. Jóváhagyott. Csantavér község képviselőtestületének határozata a izr. hitközség évi iskolai segélyének megtagadása tárgyában hozott határozata és ez ellen Basch Albert fellebezése. Feloldatott. B-Feketehegy község képviselőtestületének határozata a vagatási biztos állásnak újbóli betöltése tárgyában s ez ellen Tóth Lajos fellebezése. Feloldatott. Benedekfalvi Lubli Lajos Csantavéren letelepedett gyakorló orvos oklevelének meghirdetése. Meghirdetett. Pacsér 1894. Bajsa 1895. és Hegyes községek 1895. évi közpénztári számadásai. Részben felmentő, részben marasztaló határozat hozatott. Feketehegy, Bajsa és Szeghegy községek 1898. évi költségvetései. Jóváhagyott. Bajsa és Szeghegy községek pótköltségvetése. Jóváhagyott. Szeghegy község 1896. évi árvapénztári számadásai. Felmentvény kiadott.

— **Félelemből a halálba.** Lőrincz Istvánt Mácskovics Titusz mérnök szolgáját az a szerencsétlenség érte tegnapelőtt, hogy a gazdája által reá bízott 40 frtot megmagyarázhatlan módon elvesztette. Ezt a szerencsétlenséget Lőrincz annyira a szívére vette, hogy

tegnap d. e. pisztolyal meglötte magát. A golyó azonban nemesebb szerveket nem sértelt meg, s összeroncsolva, a balváll kulcsontját, a balváll felsőcsészén megakadt. Állapota bár súlyos, életbenmaradásához van remény.

— **Az öngyilkosságot megkísérelt Bleszits Gáspár** állapota, aki tegnapelőtt reggel öngyilkossági szándékból főbe lötte magát mint értesülünk — sebébe nem halt bele. A gyorsan alkalmazott orvosi segély megmentette az életnek, amelyet anyagi gondok miatt könnyelműen eldobni akart magától. A golyó a jobb szem alatt hatolt a fejbe, de megakadt az állkapocsot összekötő csontban, szilánkokra tépve azt. Állapota a tegnapi napon teljesen jóra fordult s rövid idő múlva teljesen felépül.

— **Megbüntetett kalauz.** A mai cikkünkben felemlített Gyenes Pál villanyvasuti kalauzt a főkapitány csendhárborításért 25 frt. pénzbírságra esetleg 3 nap elzárásra ítélte, a villanyvasut igazgatósága pedig állásából azonnal elbocsájtotta.

— **Eljegyzések.** Reich Lázár helybeli lakos f. hó 12-én jegyezte el Berger Márton sziráki czukrász szeretetre méltó leányát Teréz kisasszonyt. — Szalay József nagyváradai lakos eljegyezte Tauszig Klótild kisasszonyt, Tauszig Jakab földbirtokosnak leányát. — Dr. Nagy Géza, magy. kir. honvédezdorvos eljegyezte Falcione Jólán kisasszonyt, dr. Falcione Nándor, zombori virilista leányát. — Homoki István ó-becsei polgári iskolai tanár mult hó 29-én eljegyezte Kis-Körösön Salamon Anna kisasszonyt, Salamon Miklós Kis-körösi kir. járásbíró leányát. — Dr. Pintér József nagy-kikindai kir. albiró mult hó 29-én vezette Baján oltár elé Scherer Katalin kisasszonyt Scherer Antal ottani nagyiparosnak leányát. — Vrabely Gyula eszéki m. a. v. tanító, eljegyezte Oppermann Mariska kisasszonyt Pécsétt. Lippert Ferencz prigl-sztiváni tanító eljegyezte Fink Annuskát, özv. Fink Erzsébet leányát.

— **A mi mentőegyesületünk.** Rövid statisztikai kimutatást közölünk e helyütt a szabadkai mentő egyesület működéséről. F. évi január hó 1-től október hó 11-ig összesen 84 esetben lett igénybevéve a mentőegyesület segélye, mely 84 eset közül 37 esetben történt öngyilkosság. A mi mentő egyesületünknek aligha van az országban párja, már t. i. a mi a berendezését illeti. Egy mentő egyesület mint olyan úgy kell, hogy felszerelve legyen, hogy gyors segélynyújtásban azt semmisen akadályozza, s hogy meg legyen adva neki minden segédeszköz a melylyel hivatását a kellő gyorsasággal végezhesse. E hó 12-én történt az a végzetes eset, hogy Bleszits Gáspár helyb. lakatos főbelötte magát. A mentők rögtön a tett helyszínén termettek, s felrakták a súlyosan sebesült „a hordágyra”. A hordágy mint ilyen igen kényelmes dolog lehet pihenésre avagy álvásra de mint mentőeszköz, a mikor a gyors segély okvetlen és életberágó szükségesség határozottan alkalmatlan. Szabadka ugy területére mint lakoságra nézve okvetlenül megköveteli azt, hogy a mentőegyesület minden halogatást mellőzve a legrövidebb idő alatt egy szabályszerű kényelmes és a céljának megfelelő mentőkocsit kapjon. Erre hívjuk fel az illetékes körök figyelmét.

— **Elfogott pinczér.** Markusek László pincér a Zombori »Elefánt« szállodában volt alkalmazva. Nem tudta magát megbecsülni, daczára annak, hogy jó keresete volt. Pénzre volt szüksége, hát — lopott. Egyik pinczértársát Lindenmayer János szobapinczért lópta meg, an

nak ládáját feltörve abból 16 frtot ellopott. De rajta vesztett! Bűne kiderült s a zombori rendőrség azonnal elfogta s árkísérte a kir. ügyészséghez.

— **Gazdátlan birkák.** A Csikeria és Szabadka közti vasutvonalon tegnap a robogó vonat két gazdátlan s a vasuti vágányra tévedt birkát agyongázolt. A két birka gazdája mindeztideig nem jelentkezett. A gazdák jóakaratu figyelmébe ajánljuk, hogy jószágaikat őrizetlenül ne hagyják, mert miként a tapasztalat mutatja, az csakis reájuk nézve lehet káros.

S Z I N H Á Z.

Mária bátyja.

(népszínmű 3 felvonásban először adatott 1897. október 10.)

Az öreg Halmosék meghaltak, s az árván maradt két leány egyedüli támasza és védője Gyuri maradt. Mária (az idősebb testvér) azonban megtanult szeretni, s ezért a szerelmeért odaadta leánybecsületét. Midőn szerelmének bűnét nem tudta tovább rejtegetni, mindent megvallott bátyjának. A szerető meghalt, s Mari kis gyermekével Klára nénihez (a harmadik vármegyébe) került. A kisebbik leány Erzsikéből is csakhamar nagyjány lett, ki egykor Kőrmös Ferko fejét könnyörülthő ápolta, midőn az öhmagát megsebesítette. Ferko szerelmes lett Erzsikébe, de nem kérhette meg a kezét, mert gyilkosságért börtönbe zárták. Ez a darab bevezető meséje.

Kőrmös Ferko kiszabadul a börtönből, s bekopogtat Halmos Gyuri házába, s megkéri Erzsike kezét. Kosarat kap természetesen, de bosszút esküszik Halmos Gyuri ellen. Klári néni meghal, s az egyedül maradt Mária (ki gyermekét nevelésbe adta idegenbe) hazakerül. Gyuri félve, hogy a családjában történt becsületenség kitudódik, Máriát ellátja pénzzel s ismét elküldi. Zsuzsika asszony Gyuri fiatal felesége éppen idejében érkezik, hogy Marit meglássa, s nem engedti őt távozni. A Mari esetét senki sem tudja, s így Gyuri beleegyezik, hogy a házban maradjon.

Más kérék jelentkeznek Erős Pál és neje személyében, a kik Pista fiuk számára megkérlik Erzsike kezét. A fiatalok rég szeretik egymást, egymásnak ígérik magukat, s nyomában meg is tartják az eljegyzést. Hirtelen elnémul a zene a párok megszűnek táncolni, Kőrmös Ferko jelenik meg a ház küszöbén, nyomában Magosiné, kezén vezelve egy öt éves kis leányt. A bosszualló Kőrmös az egész falunépe előtt a gyermeket Gyuri gyermekének mondja, ki — nehogy Mária bukása kitudódjék — el is válalja azt. A család becsülete ezzel oda van. Erzsike lakadalmá füstbe megy, Zsuzsi pedig elválik az úratól.

A második felvonásban Zsuzsi visszatér titokban az ura házához, s megtudja véletlenül, hogy a gyermek Máriáé. Titokban tartja ezt a nagy titkot, s visszatér szerető urához. Kőrmös Ferko meglepi Erzsikét, szerelmet val neki, de ez karjaiból menekülve segélyért kiált. A kiáltásra Mária siet elő, kit a gonosz Kőrmös, Erzsike helyett pisztolyával megsebesít. Kőrmöst elfogják, Mária pedig a halállal vívódik, s gyermeke után kiált. Ekkor tudja meg a falu népe Mária szegényét és Gyuri ártatlanságát.

A harmadik felvonásban Zsuzsi asszony a még mindig ellenkező Erős urának csók leczkét ad, s rábírja őt arra, hogy Pistával elveteti Erzsikét. Máriába Pista (Halmos Gyuri szolgálója) lesz szerelmes, de az esküvővel vár-

nak a míg Mária meggyógyul. Mindenki meg találja a párját. — s a mesének vége.

Pesti Ihsz Lajos szingagatónk a szinlapokon a nagyközönségtől azt kéri, hogy mondják meg azt, hogy a gyimesi vadvirág és a Mária bátyja közt melyik tetszett jobban.

A mi kritikánk ez: *Mint népszínmű a Mária bátyja jobb, a „Gyimesi vadvirág”-nak azonban nagyobb a színműirodalmi értéke.*

Az előadás és rendezés a lehető legjobb volt. Sugár Aranka Zsuzsika szerepében remekelt. Tüzzől pattant, kedvesen kereplő menyecske volt. Énekszámait megtapsolták s megismételtették. Torossy Katicza (Erzsi) hol drámai nól vig szerepében szintén ügyesen játszott, s szépen énekelte. Makó Aida (Mária) ez este először mutatta be drámai tehetségét. Mária szerepe oly megkapóan oly tele érzéssel van megírva, hogy ebben a szerepben valóban érvényre lehet juttatni oly szép tehetséget, mint a minő felett Makó Aida rendelkezik. Hangja tiszta érczes és mindenkefelett kellemes. Panaszában fel lehetett találni a valódi és átértett fájdalmat, zokogása és kétségbeesése természetes és megindító volt, melylyel elővárszolta a közönség könnyeit. Határozott szép sikert ért el másjez drámai játékával.

Lomniczy Bélát (Halmos Gyuri) azzal a jelzővel fogjuk a jövőben megemlíteni, hogy játéka a régi* illetve kitűnő. Kár igazán kár, hogy ezt a jeles drámai tehetséget Kukurillo szerepében odaállítják a közönség elé, hogy ezzel deguszálva legyen a művészet nagysága a közönség előtt. Hogy Lomniczy Kukurillo szerepét is jelesen töltötte be, s hogy talán Menelaus vagy Goldstein Számi szerepét is kitűnően el tudja játszani, ez még nem ok arra, hogy a drámai hőst mint komikust vagy operette buffot odaállítsák a színpadra a közönség elé. Hogy Lomniczy sokoldalú és minden tekintetben jeles színész, az az ő privát szerencséje, s megnyugtítja őt az iránt hogy nem fog kőznapiassá válni. De igenis káros és hátrányos ez a szintársulatra nézve, a mely egy embert három vagy négy féle s homlokegyenest ellenkező szerepben léptet fel. Reméljük azonban, hogy ez csak egyszer történt meg, s Svengali nem fog Goldstein Számmal karöltve megjelenni a színpadon. A „Mária bátyja” többi szereplőiről csak jót mondhatunk, kik kisebb nagyobb szerepeikben jeleskedtek. A színház ez este zsufoiva volt, daczára a vasárnapi napnak, előkelő közönséggel.

— **Színházi műsor.** Szerdán okt. 13-án „Ripp van Winkle” operette Ledovszky Mariskával. Csütörtökön okt. 14-én „Egy bolond gondolat” bohózat (először) Pénteken okt. 15-én „Gyimesi vadvirág” Szombaton okt. 16-án „Kornevillei harangok” operette Sugár Arankával

Törvénysek.

— **Egy virilista, mint okmányhamisító.** A napokban a zombori törvénysek érdekes bűnpörben hozott ítéletet. A cservenkai nagybirtokost és virilistát, Löbl Sándort, aratói okmányhamisítás és kártérítés címén perelték be. Löbl ugyanis az aratásra három pontból álló szerződést kötött velük. A betakarítás után az összes gabona elégett. Löbl a biztosítási összeget fölvette; de aratóit a tüzeset folytán nem elégítette ki, hivatkozván a szerződés még egy negyedik pontjára — melyet vádlott a másik fél tudta és beleegyezése nélkül utólagosan vett be a szerződésbe — mely szerint, ha a betakarított gabona leégne, a munkások semmit sem követelhetnek. A munkások ez utóbbi pontról mitsem tudtak és így követelésüket bírói uton érvényesítették,

bepelerlén Löbl nemcsak kártérítésért, mit megis nyertek, hanem okmányhamisításért is. A törvénysek a tegnapielőtt megtartott végvárgyalás alkalmával vádlottat egy évi börtönre és 100 frt pénzbüntetésre ítélte. Az ügyész és a vádlott főlebbezett.

A közönség köréből.

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Becses lapjának mai t. i. folyó hó 10-én kelt számában értelem meg teljesen, hogy tulajdonképen mit is kívánnak tőlünk, miért is sietek a válasz, helyesebben felvilágosítás adással.

Valóitan és minden alapot nélkülőzi ugy becses lapjának, mint egy másik szabadkai lapnak ama közleménye, mely szerint mi azt állítottuk volna, hogy a „Veliko Kolo” programjába azért nem veszünk bele magyar pontot, mert nem akarjuk magunkat a magyar nyelvvel blamálni, mert sem én, sem fiatal barátaim közül egyik se ilyen tartalmu nyilatkozatot nem tett sem a főkapitány ur előtt, sem a polgármester ur előtt, sem sehol és kijelentem, hogy az, a ki ezt a hirt ilyen értelemben világgá bocsájtotta, vagy vastag tévedésben volt, vagy pedig szántszándékkal és roszakaratulag minket gyanusítani és rágalmazni akart, de mindenesetre saját felebarátai és hazája ellen lékezett, midőn polgártársait aaptalanul a legnagyobb váddal, t. i. a hazafiatlanság vádjával illette. Am számoljon az illető saját lelkiismeretével és szívével, mi megbocsájtunk ellenségünknek, mert igaz ügyünk és ártatlanságunk tudatában már régen napirendre tértünk e kérdés felett...

A dolog különben így áll és — nézetem szerint — ezen ellenünk emelt oly súlyos vád a következőképen keletkezhetett.

Midőn én f. évi április hó közepe táján kérvényt adtam be a szabadkai rendőrkapitánysághoz a f. évi május hó 2-án tartandó jótékonyezélu, zártkörű, bunyevác „Veliko Kolo” házimulatság engedélyezése iránt, a főkapitány ur magához idézett és szóval tudomra adta, hogy a kérvényhez csatoljam a programtervezetet. En egy külön kérvénnyel csakugyan be is csatoltam az ide / . a mellékelt programtervezetet, melynek a tartalma — mint látni méltóztatik — nem is olyan „magyarfaló”, mert hisz a mellett hogy magyar és bunyevác nyelven van nyomtatva, a nyitánya hazánk és városunk egyik kitűnő zeneszerzőjétől: Gaal F. zenedei igazgató urtól van. A programponok igen természetes, hogy mind bunyevác nyelvűek és tartalmuak, mert hiszen mi azt is akartuk hogy a tavalyi „Veliko Kolo”-hoz hasonlóan (mely oly fényesen sikerült és a melyről a helyi magyar lapok is a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak) a bunyevác nép számára jótékony czélra hangversenyyel egybekötött családias jellegű zártkörű táncmulatságot rendezzünk, a mihez azt hiszem jognak van, épen ugy mint a helybeli szerbeknek joguk van „Beszedákat” rendezni. Azt hiszem felesleges itt megemlítenem azt, hogy e mulatságra a magyar intelligentiának is több tagját meghívtuk és hogy a plakátok magyar és bunyevác nyelven hirdették a „Veliko Kolonak, — most már mondhatom dicstelen dicsőségét.

Ámde mit tett most már a főkapitány ur? Néhány napra reá újból megidézett és kapacitálni kezdett, hogy először kettő, majd egy pontot magyarul vegyünk bele a programtervezetbe. En természetesen kifejtettem neki a fentiek alapján, hogy lehetetlenséget kíván hogy ez a bunyevác Beszeda, akarom mondani Veliko Kolo, hogy milyen mostohán nézne ki ez az egy magyar beszéd, vagy szavalat, a bunyevác programmban, hogy ne akarjon erővel egy ártatlan jellegű mulatságba politikát belevinni, de különben is — mondám — a műsört megállapítottuk, annak egyes pontjait már betanultuk, ugy hogy teljes lehetelenség most már az utolsó órában a műsor megváltoztatását kívánni és új darabokat vagy darabot betanulni stb, mire a főkapitány ur kijelentette előttem, hogy ha nem veszünk magyar pontot a programba,

ő a Veliko Kolo mulatságot be fogja tiltani. Erre én azt mondtam, hogy most már azért sem tesszünk magyar pontot a programba, mert nem akarunk neveltségessé lenni azáltal, hogy a rendőrkapitányság állitson össze nekünk programmot. Majd hozzá tettem: ne higgye főkapitány ur, nem vagyunk mi ellenségei a magyar nyelvnek és máskor — ha jónak látjuk — nagyon szivesen felvehetünk és fel is veszünk magyar pontot is a programba, de azt sem most, sem máskor semmi szín alatt nem engedheljük, hogy a rendőrkapitányság állitson össze nekünk programmot. Ez a való tény és ezt mondtam én a főkapitány urnak és semmi egyebet.

Hogy hogy értetél és hogy értelmezte ő ezt először önmaga később a tanácsülésben, majd a minap a közigazgatási bizottsági ülésben, arról én nem tehetek, és csak sajnálatomat fejezhetem ki, hogy mind a három forum, mely ez ügyben itékezett, határozatát nem az iratokra és az azokban felhozott a napnál is világosabb argumentumokra alapította, hanem ilyen mende-mondákra és pletykákra.

Az meg pláne mesebeszéd, hogy a polgármester ur előtt történtek ilyenfajta kijelentések, hanem igenis az tény, hogy a polgármester ur biztatótt minket, hogy csak készüljünk, majd ő megfogja engedni a mulatságot, előttem és három barátom előtt leghatározottabban (többet nem akarok mondani) ígérte, hogy ha a főkapitány ur be is tiltja, csak felebbezzünk hozzá, majd ő megfogja engedélyezni. Minek folytán a mulatságra elkészültünk, tetemes költségre vertük magunkat, de azért a polgármester uraimék is elverték rajtunk a port, ráadásul pedig panszlávoknak és hazaárulóknak lettünk kikiálltva.

De különben a józan észsel is ellenkezik, hogy mi olyan mondhattunk volna, mint a mivel vádolnak, mert hiszen mi mindnyájan pályánk kezdetén álló fiatal emberek vagyunk, a kikre még ez idő szerint a jövő nagyon homályos színen pislog, tehát már óvatossági szempontból sem mondhatunk olyan badarságot, a mit reánk akarnak fogni, de a mit bebizonyítani nem képesek ellenségeink, a kik nagyon jól tudják azt, hogy mi igaz hazafiak vagyunk, hogy mi csak anyanyelvünket védjük és istápoljuk, és hogy csak a magyar kultúrának és édes magyar hazáunknak tesszünk szolgálatot az által, hogy a bunyevác népet műveljük és szellemileg emelni törekszünk, mert hisz azt mindenki tudja, hogy minél műveltebb valamely ország népe, annál boldogabb az ország, mondom nagyon jól tudják ők azt, de mert talán az ő privát czéljaik másit kívánnak, őrük a „Veliko Kolo”-t és annak rendezőit, mert az egész kapóra jött most nekik.

Egyébiránt igen tisztelt szerkesztő ur, ha töviről hegyire megakarja ismerni a „Veliko Kolo” és a bunyevác ifjuságnak ezzel kapcsolatos ügyét, bátorodom figyelmet felhívni a szabadkai rendőrkapitánysági irattárban 15169/95 sz. alatt elfekvő iratokra, melyeknek áttanulmányozása után mint jogász, és mint ember is lehetetlen, hogy meg ne botránkoznék azon hallatlan törvénytelenségen és jogtalanságon, mely rajtunk ez ügyben elkövetetett. Acta loquentur . . . . .

Fogadja tek. szerkesztő ur nagybecsülésem és tiszteletem nyilvánítását, s kérem sziveskedjék becses lapjában ezen felvilágosító soraimnak helyt adni.

Szabadkán, 1897. október hó 10-én.

Budinsevits János

ügyvédjelölt

mint a „Veliko Kolo” rendezőbizottságának elnöke.

Blau Simon

ajánlja a beállott téli időnyre

salgótarjáni, porosz-dió, darabos szén és elsőr. pirszénnel, (coaksz) dusan felszerelt raktárát.

Ugyanott osztálysorsjegyek kaphatók